

Утвърдил ДИРЕКТОР :

.....
Габриела Георгиева/

Поправителен изпит по БЕЛ за 12 клас; 2024/2025 учебна година

**КОНСПЕКТ
ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА
ЗА ПИСМЕН ПОПРАВИТЕЛЕН ИЗПИТ
XII КЛАС, ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА**

I. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

1. Български език

A. Теми

1. Езикова култура на личността
2. Прилагане на правоговорната норма
3. Прилагане на правописната норма
4. Прилагане на граматичните норми
5. Прилагане на пунктуационната норма
10. Есе по житейски проблем
11. Анализ и редактиране на стилистични грешки
12. Интервю при кандидатстване за работа, за обучение
13. Мотивационно писмо
14. Работа с различни по стил и жанр текстове с обща тема/с един и същ предмет на общуване
15. Библиография

B. Социокултурни, езикови и комуникативни компетентности

Модул Езикът и обществото

- Познава и анализира лингвистичния, психолингвистичния и социолингвистичния аспект на общуването.
- Разпознава, оценява и коригира не книжовни елементи в официалното общуване.
- Разпознава и анализира различни форми на съществуване на езика
- Анализира връзката между речевите особености и социалната характеристика на говорещия.
- Анализира социолингвистични характеристики на участниците в общуването.
- Оценява текстове според успешността на комуникативната цел.
- Определя и анализира различните компоненти на етикета според разнообразните комуникативни ситуации.
- Познава и анализира елементите на езиковата ситуация.
- Познава и характеризира българската езикова ситуация в исторически и в актуален план.
- Познава основните процеси в разволя на българския книжовен език.
- Анализира формите на съществуване на езика в дигитална среда.

Модул Езикови употреби

- Познава, оценява и анализира компонентите на комуникативната ситуация.
- Познава и разграничава езиковите функции.
- Познава и оценява езиковите средства, чрез които се реализират различните функции на езика.
- Познава, различава и използва различни речеви стратегии за успешна комуникация.
- Различава и използва основните словесни (речеви) дейности в съответен комуникативен и социокултурен контекст.

- Анализира и създава писмени текстове, адекватни на комуникативната ситуация, на поставените цели, на структурните характеристики на текстовете формати.
- Различава различни стратегии за писане в конкретна комуникативна ситуация с оглед на комуникативната цел.
- Създава собствени текстове, като прилага различни стратегии за писане според комуникативните си цели.
- Намира и извлича структурирана и организирана по различен начин информация от текстове, вкл. и дигитални, за да реализира конкретна комуникативна цел.
- Синтезира с определена комуникативна цел информация, намерена и извлечена от текст, вкл. и в дигитална среда.

2. Литература

А. Основни тематични полета. Автори и произведения:

Тема Любовта

Димчо Дебелянов. „Аз искам да те помня все така“
Христо Фотев. „Колко си хубава“
Петя Дубарова. „Посвещение“

Тема Вярата и надеждата

Елин Пелин. „Спасова могила“
Атанас Далчев. „Молитва“
Никола Вапцаров. „Вяра“

Тема Трудът и творчеството

Елин Пелин. „Ветрената мелница“
Йордан Йовков. „Песента на колелетата“
Виктор Пасков. „Балада за Георг Хених“

Тема Изборът и раздвоението

Пейо Яворов. „Две души“
Елисавета Багряна. „Потомка“
Борис Христов. „Честен кръст“

Б. Социокултурни, литературни и комуникативни компетентности

- Определя ценности и норми, проблеми и конфликти, заложен в интерпретацията на общочовешки теми (родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата) в художествени творби, и ги съотнася помежду им.
- Съпоставя с личния и с обществения си опит интерпретирани в художествени творби ценности и норми, проблеми и конфликти, свързани с общочовешки теми (родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата), и аргументирано обосновава и защитава собствена позиция по тях.
- Свързва изучените творби от българската литература с имената на техните автори, с жанровете, с героите, със сюжетите, с мотивите и с основните им теми.
- Идентифицира и оценява в художествени творби специфични начини за въздействие и за внушение на определена гледна точка, свързана с общочовешка тема (родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата).
- Различава в художествени творби интерпретации на общочовешки теми (родното и чуждото, миналото и паметта, обществото и властта, животът и смъртта, природата) и тълкува тези интерпретации съобразно тяхната специфика.
- Разпознава жанрове на литературата. Тълкува художествени творби съобразно жанровете и/или родовете им характеристики. Разпознава литературни похвати, тропи и фигури и обяснява значението им за специфични интерпретации на общочовешка тема в художествени творби.
- Съпоставя интерпретации на една и съща общочовешка тема в художествени творби и конструира връзки между творбите.

- Познава особеностите на есето. Създава с определена комуникативна цел есе по житейски проблем, интерпретиран в една или в няколко художествени творби.
- Познава особеностите на интерпретативното съчинение. Създава интерпретативно съчинение по проблем върху художествена творба. Спазва книжовните езикови норми.
- Анализира и критично оценява свои и чужди текстове според осъществяването на комуникативните им цели.

II. ФОРМАТ НА ИЗПИТА

Изпитът включва:

- 22 задачи с избираем отговор;
- 16 задачи с кратък свободен отговор;
- 2 задачи с разширен свободен отговор (създаване на текст от 4 – 5 изречения);
- 1 задача за създаване на аргументативен текст (интерпретативно съчинение или есе).

Максимален брой точки – 100 точки

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ИНТЕРПРЕТАТИВНО СЪЧИНЕНИЕ	Брой точки
ОЦЕНЯВАНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	
1. Литературни компетентности	Общо 10 т.
1.1. Интерпретира художествения текст като фикционална реалност	0 – 3
1.2. Разпознава структурни елементи на художествения текст и анализира техните функции	0 – 3
1.3. Тълкува смисъла на художествения текст	0 – 4
2. Компетентности за изграждане на аргументативен текст	Общо 12 т.
2.1. Формулира теза, съответстваща на зададения проблем	0 – 3
2.2. Целенасочено, задълбочено и последователно аргументира формулираната теза	0 – 5
2.3. Създава цялостен (свързан и завършен) и смислово съгласуван текст	0 – 4
3. Езикови компетентности	Общо 8 т.
3.1. Прилага лексикалната норма	0 – 2
3.2. Прилага граматичната норма	0 – 2
3.3. Прилага правописната норма	0 – 2
3.4. Прилага пунктуационната норма	0 – 2
ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ ПО КРИТЕРИИТЕ:	30 т.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ЕСЕ	Брой точки
ОЦЕНЯВАНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	
1. Компетентности за изграждане на есе	Общо 10 т.
1.1. Осмисля адекватно зададения проблем (в т.ч. и го полага в актуален контекст)	0 – 3
1.2. Интерпретира зададения проблем в неговата многоаспектност	0 – 4
1.3. Изказва и убедително отстоява собствена позиция по зададения проблем	0 – 3
2. Компетентности за изграждане на аргументативен текст	Общо 12 т.
2.1. Формулира теза, съответстваща на зададения проблем	0 – 3
2.2. Целенасочено, задълбочено и логически последователно аргументира формулираната теза	0 – 5
2.3. Създава цялостен (свързан и завършен) и смислово съгласуван текст	0 – 4
3. Езикови компетентности	Общо 8 т.
3.1. Прилага лексикалната норма	0 – 2

3.2. Прилага граматичната норма	0 – 2
3.3. Прилага правописната норма	0 – 2
3.4. Прилага пунктуационната норма	0 – 2
ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ ПО КРИТЕРИИТЕ:	30 т.

III. УЧЕБНИЦИ:

„Български език за 12. клас“ – проф. д-р Ангел Петров и колектив, изд. „Булвест 2000“
 „Литература за 12. клас“ – доц. д-р Бойко Пенчев и колектив, изд. „Булвест 2000“